

Almelo.

Deel 2

Colofon

Opdrachtgever:

Architectuurcentrum Twente

Architectuurcentrum Twente
Contactpersoon: Robert Wienk

Gemeente Almelo
Contactpersoon: Wanda Roskam

Opdrachtnemer:

Saxion University of Applied Sciences
Academie Bestuur, Recht en Ruimte

Sjors Christiaens
Denise Fonteijn
Cas Verkade
Mike Wissing

Studenten Ruimtelijke Ontwikkeling – Stedenbouwkundig Ontwerpen
Dit product is gemaakt in het kader van Saxion StadsLAB

Inhoud

Inleiding	4
Gebied	6
Data	7
Publiek	8
Ondervindingen	11
Potentie	13
Strategie	14
Ingrediënten	14
1. Grens	15
2. Hoek	16
3. Shared Space	17
4. Verkeer	18
5. Gevels	19
6. Groen	20
Ontwerp	21
Huiselijk Almelo	22
De straat	24
De plint	26
Einde	28
Bronnen	29

Inleiding

Dit product is een onderdeel van een proces. Een proces waarin steden in heel Nederland aan het veranderen zijn. De functie en het gebruik van de stad is aan het transformeren. Steden slaan nieuwe wegen in en belanden in een zoektocht. Hoe ziet onze binnenstad er in de toekomst uit? Hoe houden we onze binnensteden vitaal in een context die ontzettend aan het veranderen is?

Almelo, bijzondere stad in het Oosten van Nederland. Een stad met een rijke geschiedenis, maar een toekomst vol met vraagstukken. Minder bezoekers in het centrum, bevolkingskrimp en een saai imago. Hoe gaan we hier mee om? Hoe houden we de binnenstad van Almelo vitaal?

Deze situatie speelt echter niet alleen in Almelo. Veel middelgrote steden zitten met dezelfde vragen, zeker in de regio Twente. Daarom heeft Architectuurcentrum Twente samen met de gemeente Almelo en gemeente Hengelo het project 'Agenda Vitale Binnensteden' geïnitieerd. In het kader van dit project heeft het Architectuurcentrum ons, studenten Ruimtelijke Ontwikkeling – Stedenbouwkundig Ontwerpen van Saxion Hogeschool, gevraagd om hieraan bij te dragen. Hierbij is aangegeven om in Almelo specifiek te kijken naar het noordelijke deel van het centrum. Dit gebied heeft veel last van leegstand en de toekomst lijkt onzeker.

Dit project is opgedeeld in een aantal fases. In de eerste fase is het noordelijke deel van het centrum geanalyseerd door middel van ontwerpend onderzoek om tot een visie te komen die een basis kan leggen voor een strategie. Dit product is het eindresultaat van de tweede fase.

In dit product wordt eerst teruggegrepen naar een aantal belangrijke punten uit de voorgaande analyse. Vervolgens is er vanuit een visie, referentieonderzoek en potentiekaart een strategie gevormd. Deze strategie biedt een aantal ingrediënten die belangrijk zijn bij het vitaal maken en houden van binnensteden. Tot slot worden deze ingrediënten toegepast in een aantal tactische ontwerpen voor Almelo.

Wij kijken terug op een geslaagd project. Het was een bijzondere zoektocht waarin wij veel steun hebben gehad. Wij willen Rik Zeeuwen, Wanda Roskam, Robert Wienk, Peter van Roosmalen en Diele Biemold bedanken voor de adviezen, nieuwe ideeën en de kritische blik die ons scherp heeft gehouden. Wij zijn er van overtuigd dat wij verder zijn gekomen in onze ontwikkeling.

Twente en Achterhoek blijven krimpen

08 juli 2015 | Laatste update: 08 juli, 07:40

1 REAGEER (5)

©Charel van Tendeloo

ENSCHEDÉ - De bevolking in Twente en de Achterhoek blijft krimpen. De twee regio's horen bij een rijtje van negen Nederlandse gebieden waar minder mensen wonen.

Internetwinkelen verandert binnenstad

Naar de binnenstad ga je niet meer om goederen te kopen. Je gaat er heen om te funshoppen. Internet versterkt deze trend.

Door onze redacteur Arjen Schreuder

Nieuws Cultuur & Leven **de Volkskrant**

Economie

Winkelpanden in Geleen (2011) © anp

Aanpak winkelgebieden moeilijk van de grond

Het streven van overheden en marktpartijen om binnenstedelijke winkelgebieden compacter en hoogwaardiger te maken, komt maar moeilijk van de grond. Wat

Centrum Almelo snel open voor fietser

04 juni 2016 | Laatste update: 04 juni, 12:14

1 REAGEER (36)

Actiecomité De fiets terug in de binnenstad. ©Christian van der Mey

ALMELO - Met ingang van de zomervakantie mag er ook tijdens de openingstijden van de winkels gefietst worden in de Grotestraat. Gemeente en actiecomité slaan handen ineen. De praktijk moet uitwijzen of het werkt.

nrc.nl Onbeperkt nrc.nl Alle abonnementen Digitaal editie

Binnenland Buitenland Economie Cultuur Sport Opinie Wetenschap Tech & Media Meer -

De ene na de andere winkel valt om - wie zijn de slachtoffers?

Teri van der Heijden & Camil Driessen 26 februari 2016

V&D-vestiging in Groningen Foto ANP / Siese Veenstra

Het omvallen van winkelketens als V&D en Perry Sport veroorzaakt een domino-effect bij leveranciers, verhuurders en exploitanten van 'shop-in-shops'. De failliete winkels richten een ravage aan. Wie zijn de slachtoffers?

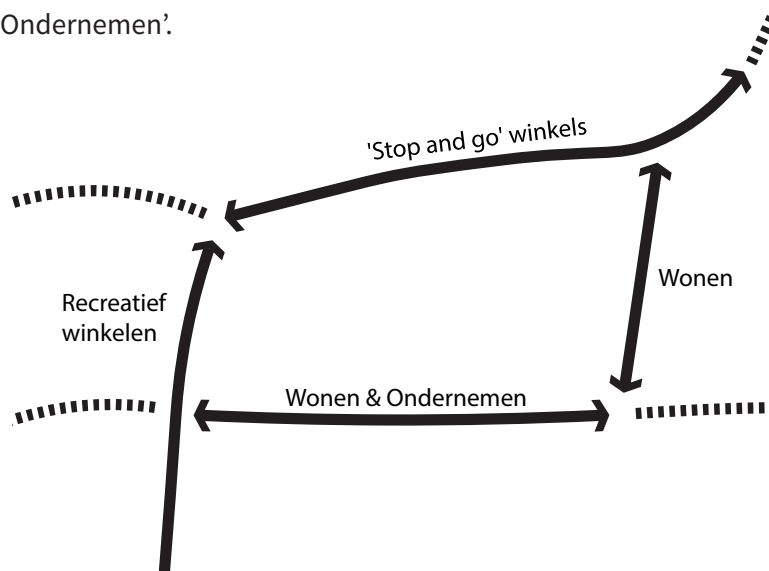
Gebied

Het project vindt plaats in Almelo, waarbij ingezoomd zal worden op het noordelijke gedeelte van de Grotestraat. In dit document zal dit gebied als Grotestraat Noord benoemd worden.

Naast de Groetstraat zijn de Doelenstraat, Molenstraat en de Oranjestraat nauw verbonden met ons project. De laatstgenoemde straten vormen een rondje die aansluiten op de Grotestraat, dit is goed te zien op de foto rechtsboven. Op de afbeelding hieronder zijn de gedefinieerde functies te zien in deze straten.

Het recreatief winkelen in de Grotestraat heeft opvallend veel leegstand. In de Doelenstraat gaan wonen en ondernemen samen. De Molenstraat kent vooral een woonfunctie. De Oranjestraat heeft een zogenaamd “stop and go” milieu. Dit milieu wordt getypeerd door winkels die kort bezocht worden.

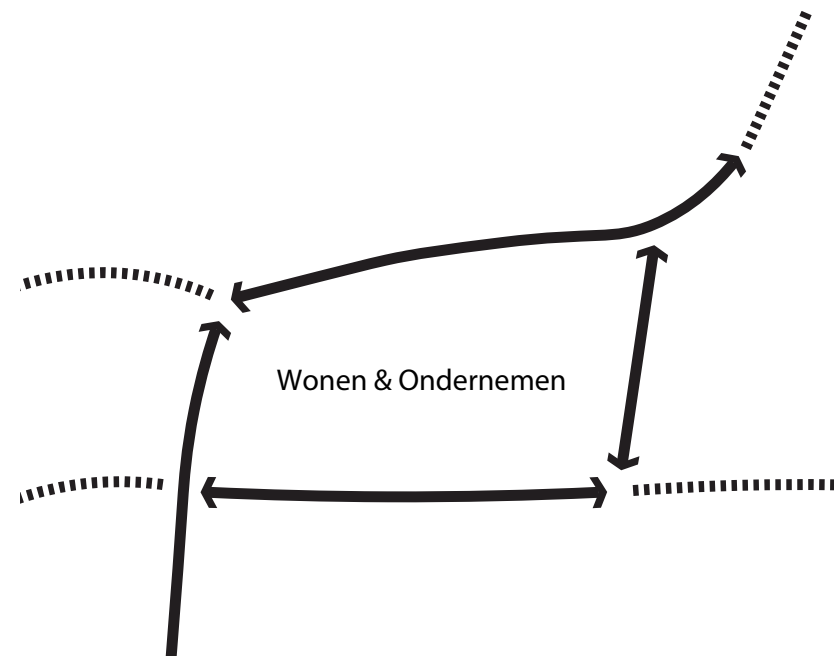
Uit deel één van dit project is naar voren gekomen dat het plangebied zich in een transitiefase bevindt. Leegstand biedt nieuwe kansen in het gebied, waardoor wonen de ruimte krijgt. Vervolgens hebben wij het toekomstbeeld gedefinieerd als ‘Wonen & Ondernemen’.

Afb. 2. Gedefinieerde functies

Afb. 3. Kaart van het gebied

Afb. 4. Gedefinieerd toekomstbeeld

Data

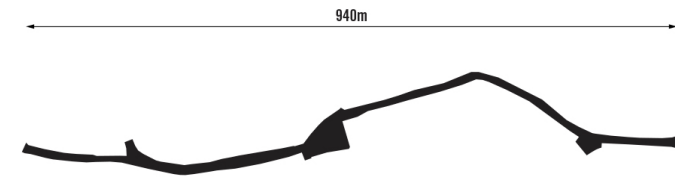
Om inzicht te krijgen in dit gebied zijn voorgaande onderzoeken geanalyseerd. Hierbij zijn een aantal belangrijke thema's zichtbaar geworden die de basis voor een strategie hebben gevormd.

Een van deze thema's is de lengte van de Grotestraat. Deze straat heeft een lengte van 940 meter. In het rapport van Q-impuls wordt de lengte van de Grotestraat vergeleken met de lengte van de Kalverstraat in Amsterdam (680 meter) en de lengte van de Lijnbaan in Rotterdam (580 meter). In het rapport van Seinpost staat daarnaast dat de consument in een middelgrote gemeente bereid is om tot maximaal 300 meter te lopen. De Grotestraat is meer dan drie keer zo groot. Het duurt ongeveer 10 minuten om van de Oranjestraat via de Grotestraat naar de Bavinkstraat te lopen. Op deze manier loop je de gehele Grotestraat af, wat voor winkelende mensen een te grote afstand is. De gehele straat laten functioneren als kernwinkelgebied is dan erg moeilijk

Een volgend thema dat opviel zijn het aantal passanten in het noordelijke gebied. Als je kijkt naar de passantentellingen (tabel rechts) op een zaterdag, zie je dat in de Oranjestraat 2500 mensen worden geteld en op het Marktpllein 18.700 mensen. In het rapport van adviesbureau Seinpost (Seinpost, 2015) over de leegstandsaanpak, wordt aangegeven dat de Oranjestraat fungeert als aanloopstraat. Dit blijkt echter niet uit het aantal passanten. De Oranjestraat heeft namelijk een van het laagste aantal passanten die zijn gemeten.

Als de tabel van zuid naar noord gelezen wordt, is tevens te zien dat het aantal passanten afneemt richting de Oranjestraat.

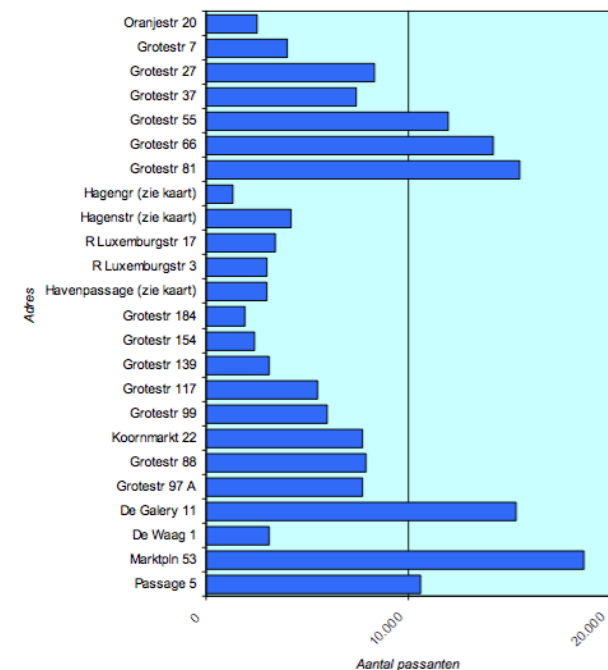
Is het noordelijke gebied wel een aanlooproute? Hoe lopen precies de verkeersstromen?

Ter vergelijking:
Kalverstraat (Amsterdam): 680m
Lijnbaan (Rotterdam): 580m

A 12

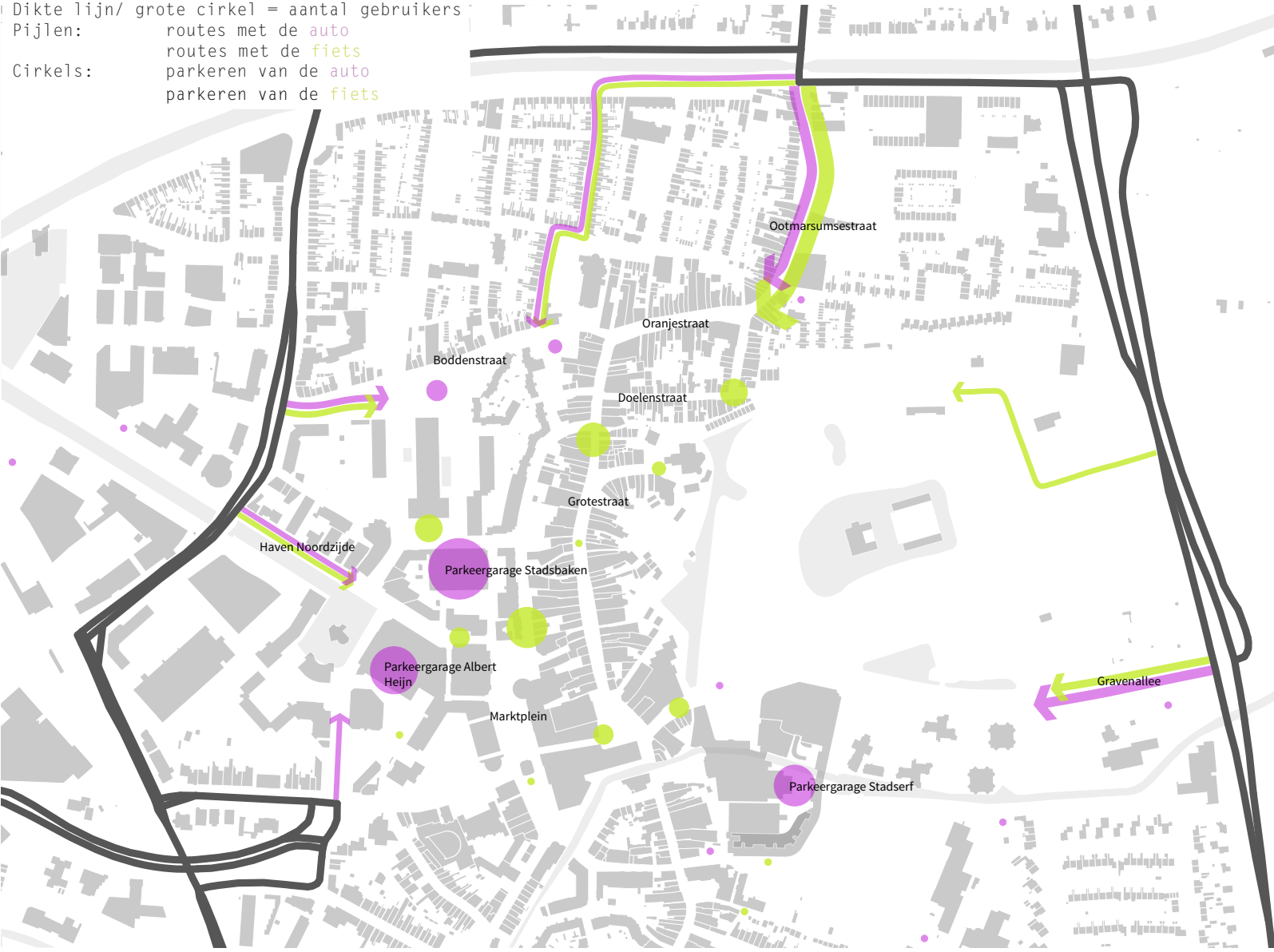
Afb. 5. Lengte Grotestraat (Studie Hooegeveen & Van Tilburg, 2013)

Afb. 6. Passantentelling van noord naar zuid (LocatUs, 2015)

Afb. 7, Resultaten publieke analyse in kaart gebracht

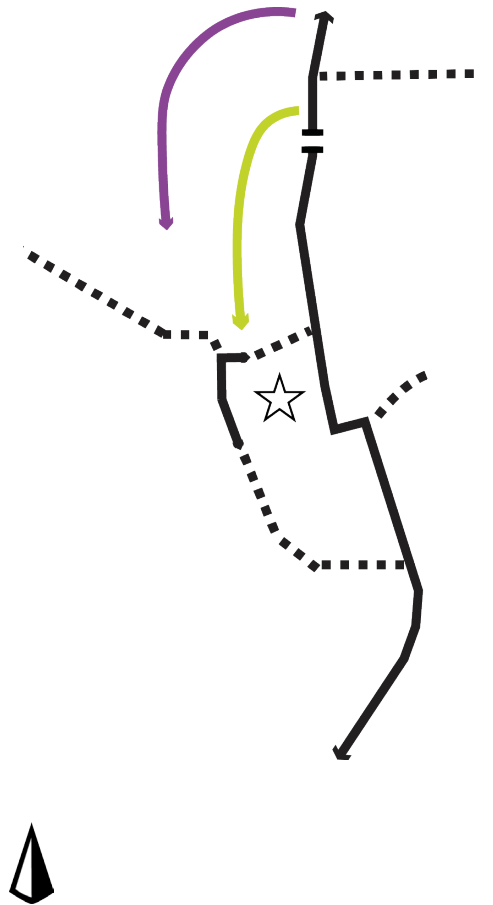
Dikte lijn/ grote cirkel = aantal gebruikers
 Pijlen: routes met de auto
 routes met de fiets
 Cirkels: parkeren van de auto
 parkeren van de fiets

“Ik zet de fiets bij het Marktplaats omdat ik dan niet ver hoeft te lopen en omdat er een fietsverbod geldt in het Noorden.”

Afb. 8, Gekozen routes en de onderbroken Grotestraat dat aanvoelt als grens

Pijlen: routes met de auto
 routes met de fiets
 Ster: Marktplaats

“Ik zet de auto bij Parkeergarage Stadserf. Dat is gemakkelijk en aan een mooie straat. In de buurt van interessante winkels, de markt en de passage.”

Publiek

Plekken waar mensen vaak komen, kunnen een effect hebben op de stad. Het passeren van mensen kan een startpunt zijn om interesse te genereren.

In deel één van het project 'Vitale Binnensteden – Almelo', is er door middel van publieke analyse onderzocht hoe inwoners van Almelo het centrum, vanuit Almelo Noord, met de auto en fiets benaderen. Daarbij is ook onderzocht op welke plek zij hun auto of fiets parkeren. Er zijn 41 mensen geïnterviewd. Op de foto's, aan de rechterzijde van de pagina, is te zien op welke manier dit is gegaan.

Als we deze analyse vanuit het noorden bekijken (afb. 7) vallen ons twee dingen op. Ten eerste valt de keuze van route op. Veel mensen uit het noorden van Almelo, betreden het centrum via de Ootmarsumsestraat. Dit is zowel voor de fiets als voor de auto. Vervolgens ontstaat er na de Oranjestraat een splitsing van routes. De automobilisten rijden door, richting de parkeergarage Stadsbaken en de fietsers gaan via de Grotestraat richting het Marktpllein of lopen met de fiets aan de hand naar hun bestemming.

In beide gevallen valt de enorme aantrekkingskracht van het Marktpllein en de omgeving op.

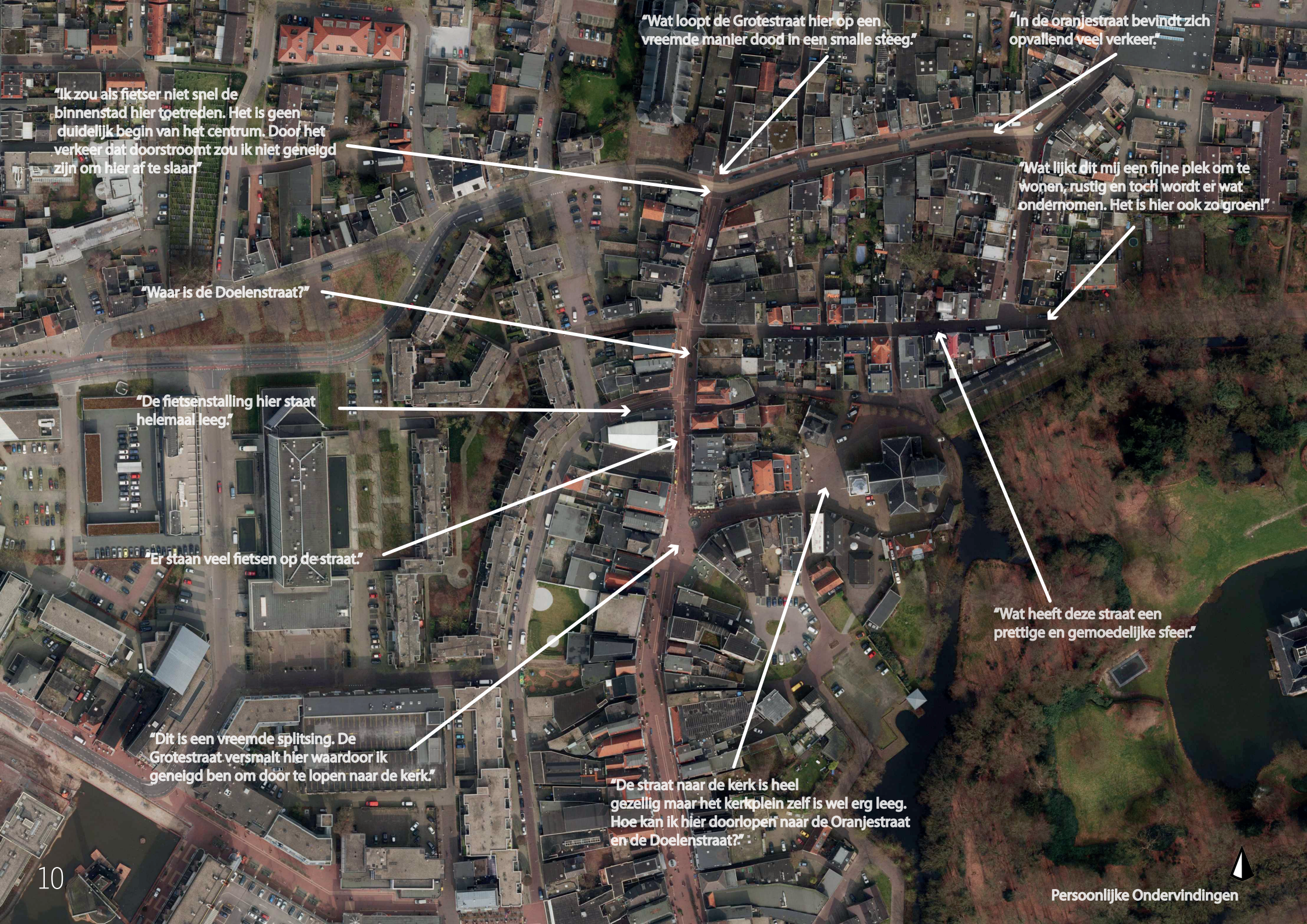
In afb. 8 is de verkeersstroom uit de analyse van afb. 7, schematisch weergegeven.

Het Marktpllein is als ster weergegeven. De gekleurde pijlen wijzen naar het Marktpllein en bevestigt haar aantrekkingskracht. Inwoners geven aan dat in deze omgeving aanvoelt als kernwinkelgebied.

De onderbroken lijn van de Grotestraat geeft de gevoelsmatige grens aan. Op dit punt buigt het verkeer af.

> Afb. 9 (boven) & 10 (onder), Bij o.a. winkelcentra en supermarkten in Almelo Noord werden Almeloërs geïnterviewd

"Ik zou als fietser niet snel de binnenstad hier toetreden. Het is geen duidelijk begin van het centrum. Door het verkeer dat doorstroomt zou ik niet geneigd zijn om hier af te slaan"

"Wat loopt de Grotestraat hier op een vreemde manier dood in een smalle steeg."

"In de oranje straat bevindt zich opvallend veel verkeer."

"Waar is de Doelenstraat?"

"Wat lijkt dit mij een fijne plek om te wonen, rustig en toch wordt er wat ondernomen. Het is hier ook zo groen!"

"De fietsenstalling hier staat helemaal leeg."

"Er staan veel fietsen op de straat."

"Wat heeft deze straat een prettige en gemoedelijke sfeer."

"Dit is een vreemde splitsing. De Grotestraat versmalt hier waardoor ik geneigd ben om door te lopen naar de kerk."

"De straat naar de kerk is heel gezellig maar het kerkplein zelf is wel erg leeg. Hoe kan ik hier doorlopen naar de Oranje straat en de Doelenstraat?"

Ondervindingen

Op de pagina hiernaast zijn enkele persoonlijke ondervindingen te zien. Deze ondervindingen vielen ons op bij de bezoeken aan het gebied. Zo geeft de ondervinding “Waar is de Doelenstraat?” duidelijk weer dat het niet duidelijk is wanneer de Doelenstraat komt. Dit is een gemiste kans, aangezien de Doelenstraat één van de parels van Almelo is. Een ontwerpinterventie zou meer duidelijkheid kunnen scheppen zodat je de ingang van de Doelenstraat makkelijker kan vinden. Tevens staat er in de Doelenstraat: “Wat heeft deze straat een gemoedelijke sfeer”, deze ondervinding zou op meerdere plekken van ons gebied toepassing moeten zijn, zoals in de Grotestraat noord. In een andere quote staat: “Wat lijkt dit mij een fijne plek om te wonen, rustig en toch wordt er wat ondernomen. Het is hier ook zo groen”. Iets wat op locaties met zwakkere ondervindingen wellicht te gebruiken is.

< Afb. 11, Persoonlijke ondervindingen

> Afb. 12, De Doelenstraat is niet zichtbaar

> Afb. 13, Doelenstraat kent een leuke sfeer

1

2

3

4

5

6

Potentie

Na de verschillende soorten analyses, kunnen we de plekken die de meeste potentie hebben, in kaart zetten. Deze zijn weergegeven in de linker pagina.

Een gebied dat potentie heeft, heeft de mogelijkheden om te groeien en verbeterd te worden. Op deze manier kan een plek positievere invloed geven aan zijn omgeving.

1. Willemsgang en parkeerplaats Boddestraat

Dit gebied op de potentiekaart is voornamelijk woongebied. Omdat er in deze omgeving ook veel achterkanten van panden bevinden, voelt de ruimte niet prettig aan. De ruimte heeft weinig sfeer en persoonlijkheid. Door de verbinding met de zijstraten van de Grotestraat en het drukbezochte parkeerterrein aan de Boddestraat, heeft dit gebied potentie om sterker te worden.

2. Grotestraat Noord

De Grotestraat Noord heeft in de afgelopen jaren te kampen met leegstand en een verslechterd imago. Het kernwinkelgebied wordt compacter, alleen is dit deel van de Grotestraat er nog niet op voorbereid. De uitdaging zit hem in het omtoveren naar een aanloopstraat richting het kernwinkelgebied.

3. Oranjestraat

De eenrichtingsweg Oranjestraat heeft een stop-and-go-milieu. Bezoekers kunnen hun auto betaald parkeren voor de winkel. Naast het winkelend publiek, kent de straat veel passerend verkeer. Het is een belangrijke aanrijroute voor het centrum. De Oranjestraat wordt gebruikt als doorgaande weg, waardoor verblijven in deze straat niet goed voelt.

4. Ootmarsumsestraat en kruising Oranjestraat-Molenstraat

De Ootmarsumsestraat richting de Oranjestraat is een vaak gebruikte route. De Ootmarsumsestraat gaat langs de achterkant van een groot gezondheidscentrum, wat niet prettig oogt.

Ook de gevels zijn niet netjes.

De overgang van de Ootmarsumsestraat naar de Oranjestraat is ter hoogte van de Molenstraat. De kruising krijgt veel ruimte, maar deze ruimte is nog niet optimaal ingericht. Hierdoor functioneert de kruising niet naar behoren en voelt niet prettig aan.

5. Doelengang

De doelengang is de verbinding van de Doelenstraat met de Götte, dat naar het Kerkplein leidt. Het smalle straatje kent mooie gevels en ziet er verzorgd uit. De gang trekt weinig aandacht naar zich toe en alleen bekenden weten van deze route af. De kleine ruimte zou als doorgang versterkt mogen worden.

6. 'Gat van Talamini' Grotestraat

Als je vanaf het zuiden richting het noordelijk deel van de Grotestraat loopt, kom je een stukje ontbrekend deel van de bebouwing tegen. Het 'gat' opent een verbinding naar Het Kolkje. De ruimte kent nu geen inrichting en is afgezet met hekken. Er zijn veel initiatiefnemers en stakeholders die betrokken willen zijn bij de realisatie van een nieuwe invulling.

De Grotestraat Noord staat in verbinding met de toekomst: het compactere kernwinkelgebied. Om het kernwinkelgebied compacter te maken en te houden, is het van belang dat de Grotestraat Noord veranderd. Al vandaag de dag worden er naast bestaande winkelbestemmingen, woonbestemmingen op deze plek gerealiseerd. De openbare ruimte is hier echter nog niet op voorbereid.

De gevels van de eerste etage zijn historisch en misschien wel de mooiste van de hele Grotestraat. De sfeer van die historische, sfeervolle straat, moet teruggebracht worden naar de hele Grotestraat Noord. Naast deze punten heeft de potentie van de Grotestraat Noord ook invloed op het rondje Grotestraat-Oranjestraat-Molenstraat-Doelenstraat. Deze kunnen beter op elkaar afgestemd worden.

Strategie

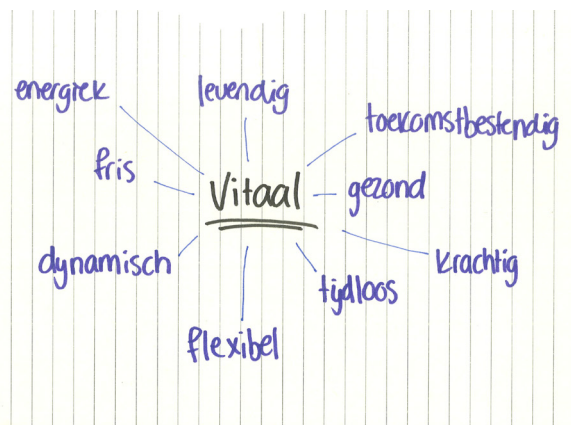
Een periode van onderzoek en ontdekken heeft veel inzichten gebracht. Deze inzichten dienen nu te worden omgezet naar een strategie. Wat moet er met dergelijke gebieden gebeuren zoals in Almelo? Wat houdt vitaliteit nou daadwerkelijk in? In afbeelding 16 is onze kijk op de definitie van vitaal te zien.

Deze definitie bevat een aantal onderdelen die de basis vormen van een strategie. Om alle onderdelen van een vitale binnenstad tot een succes te brengen lijkt één onderdeel essentieel. De plek moet simpelweg goed voelen.

Leegstand opvullen met wonen, goed functioneren van de binnenstad en sociale cohesie aanpakken zijn allemaal onderdelen om de binnenstad vitaler te maken. Maar een binnenstad zal nooit vitaal worden als het niet gemoedelijk en prettig aanvoelt.

Er moeten plekken worden gecreëerd die gezellig en sfeerful zijn. Een plek waar mensen willen wonen en ondernemen. Een plek die flexibel is voor diverse functies.

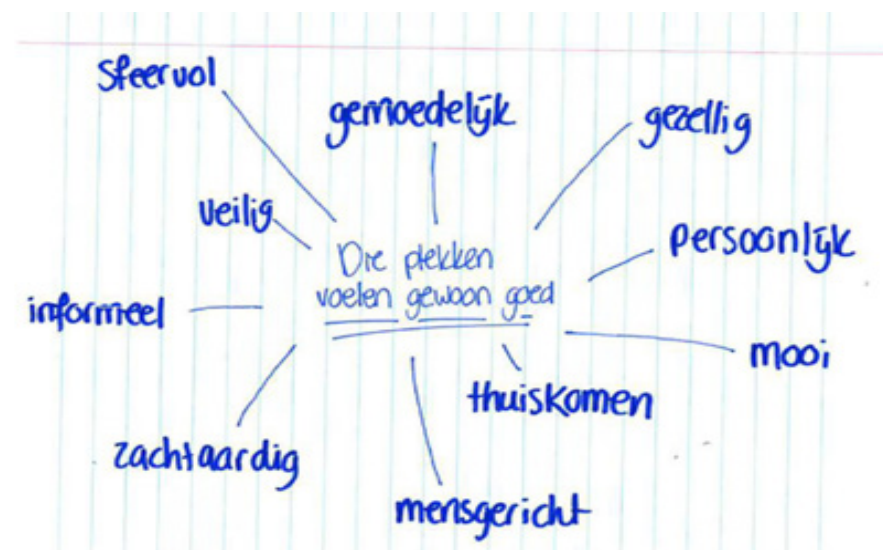
Hierbij kan niet alleen worden gekeken naar het toestaan van wonen in leegstaande winkels. De openbare ruimte is nog niet klaar voor deze transitie. De straten zijn immers ingericht met een primaire winkelfunctie in gedachte.

Het noordelijke gebied zal geen onderdeel blijven van het kernwinkelgebied, maar kan wel een prettige plek worden om te zijn. Een plek vol verrassingen en met een persoonlijk gevoel. Het gebied moet zichzelf herdefiniëren.

Om deze strategie te bewerkstelligen is er gezocht naar ingrediënten. Hoe maak je dit gebied gemoedelijk? Waar moet je naar kijken?

In de aankomende beeldluiken zijn duidelijke, harde tegenstellingen te zien. De linkerkant laat situaties waarin men kansen laat liggen. De rechterkant zijn de ideale situaties waarin deze ingrediënten op een juiste manier zijn toegepast. Aan de hand van deze beeldluiken willen wij duidelijk maken hoe deze strategie kan worden toegepast. Hoe men daar een eerste stap naartoe kan zetten.

^ Afb. 15. Woordweb goed voelende plekken

< Afb. 16. Onze definitie van vitaal.

1. Grens

Afb. 17, Begin winkelstraat in Hengelo (Google, 2015)

Afb. 18, Begin winkelstraat Roman Road, VK (Londontown, sd)

Op de bovenstaande afbeeldingen zijn twee grenzen te zien van winkelgebieden. De linker foto weergeeft een situatie waar de overgang tussen twee gebieden onduidelijk is. De rechter foto weergeeft juist een situatie waar de begrenzing van een gebied duidelijk is aangegeven. Dit komt grotendeels door de aanwezigheid van de poort die symbolisch staat voor een ingang van een gebied of straat. Ook de levendigheid van het gebied direct achter de poort geeft aan dat je een nieuw gebied toe treedt. De aanwezige straatnaam op de poort en de afbuigende hekken op de hoek richting de straat versterken nogmaals dit effect.

Een duidelijk zichtbare overgang van twee verschillende gebieden kan een positieve invloed hebben op een gebied of straat doordat:

- Dit ten goede komt van de oriëntatie van winkelaars en toeristen, die hierdoor vervolgens beter weten waar ze wel en niet heen moeten lopen
- Dit een winkelgebied compacter kan houden waardoor dit gebied weerbaarder wordt voor bijvoorbeeld een grote hoeveelheid leeg stand.
- De gemeente gemakkelijker aangepast beleid kan hanteren, functies voor dit gebied kan vastleggen in bestemmingsplannen en gebiedsvisies kan ontwikkelen doordat het gebied duidelijk afgekaderd is

2. Hoek

Afb. 19, East 17th Str. voor de transformatie (Google, 2011)

Afb. 20, East 17th Str. na de transformatie (Google, 2011)

Op de bovenstaande afbeeldingen is een hoek op de East 17th street in New York City te zien. Op de afbeeldingen is de transformatie van deze hoek goed zichtbaar. In de linker foto is te zien hoe deze hoek voorheen bestond uit een smalle stoep waar ruimte voor initiatief ontbrak en de voetgangers nauwelijks genoeg ruimte hadden. In de rechter foto is te zien hoe deze hoek ruim vergroot is, diverse invullingen heeft gekregen en zo is omgetoverd tot openbare ruimte. Er is meer ruimte ontstaan voor openbaar groen, voor de ondernemers en de voetgangers. De hoek functioneert niet enkel meer als doorstroomgebied voor voetgangers, maar is een plek geworden die gebruikt wordt voor recreatie en waar iets te beleven valt. Nu is New York moeilijk vergelijkbaar met Almelo, maar dit laatste is een belangrijk aspect dat meegenomen kan worden in de toekomstplannen van het noordelijke deel van de binnenstad van Almelo.

Corner action kan belangrijk zijn voor een gebied of straat door middel van:

- Een betere verbinding tussen verschillende straten
- Het op de kaart zetten van een (voorheen onopvallende) straat
- Een goede invulling te geven aan een plek die voorheen niet of nauwelijks gebruikt werd
- Het voorkomen van 'dode hoeken', die een negatief effect hebben op de doorstroming binnen een gebied.

3. Shared Space

Afb. 21, Elliott Street in zijn originele staat (Auckland Transport, 2015)

Afb. 22, Elliott Street als Shared Space (Auckland Transport, 2015)

Op de bovenstaande afbeeldingen is de transformering van de winkelstraat Elliott Street in Auckland, Nieuw Zeeland te zien. Op de linker foto is de oude situatie te zien waarin de auto dominant was in de straat en het straatbeeld. In het oude straatprofiel kregen auto's de mogelijkheid om te parkeren en was er een duidelijke rijbaan aanwezig die bedoeld was voor auto's. Het straatprofiel is zo aangepast dat er geen hoogteverschil meer is tussen de rijbaan en de stoepen. Tevens is er nu ook geen ruimte voor auto's meer om te parkeren, waardoor er voor voetgangers veel meer ruimte is ontstaan. Door het ontstaan van deze ruimte is er ook straatmeubilair toegevoegd aan de openbare ruimte.

Het aanpassen van het straatprofiel kan een positieve bijdrage leveren aan een flexibeler straatmilieu en een gemoedelijkere sfeer door:

- De straat toegankelijker te maken
- Het toevoegen van bijvoorbeeld straatmilieu in de extra vrije ruimte
- De prioriteit geven aan voetgangers
- Het bieden van extra ruimte aan voetgangers om bijvoorbeeld te recreëren

4. Verkeer

Afb. 23, Fishergate vooraf (Planit-ie, 2014) Afb. 24, Fishergate na de transformatie (Planit-ie, 2014)

Op de bovenstaande afbeeldingen is de straat Fishergate in de plaats Preston in het Verenigd Koninkrijk te zien. In de afbeeldingen is de transformatie te zien van deze straat. Waar de straat eerst tamelijk breed was, stoplichten bevatte en de auto dominant was, krijgt de voetganger nu prioriteit en zorgt de smallere rijbaan ervoor dat de auto niet meer centraal staat. De straat biedt nu meer mogelijkheden en ruimte aan voetgangers, maar zorgt er tegelijkertijd voor dat de auto een aangewezen plek krijgt. Met een andere bestrating biedt het voetgangersgedeelte toch ruimte aan auto's om (kort) te parkeren, wanneer deze ruimte niet gebruikt wordt, wordt die teruggegeven aan de voetgangers.

Een smallere rijbaan kan ten goede komen van een straat doordat er:

- Een betere balans wordt gecreëerd tussen auto's, fietsers en voetgangers
- Een veiligere omgeving voor kwetsbare verkeerdeelnemers, zoals voetgangers en fietsers.
- Meer mogelijkheden zijn voor voetgangers
- Meer ruimte ter beschikking komt om nieuwe functies te implementeren, zoals straatmeubilair, openbaar groen, uitstallingen van winkels en terrasjes

5. Gevels

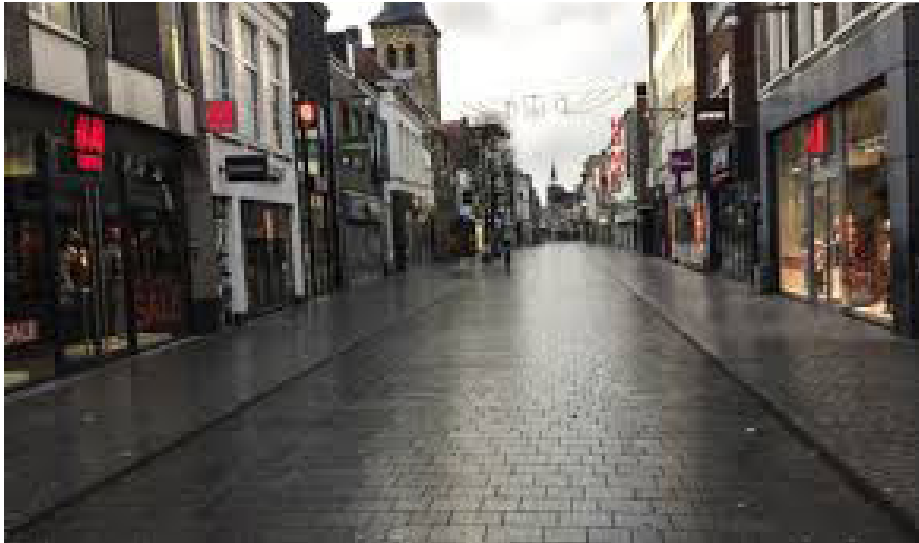
Afb. 25, Cafetaria voor restauratie (Herstelde gevels van Leiden, sd) , 2014) Afb. 26, Sfeer weer terug in de straat (Herstelde gevels van Leiden sd, 2014)

In de bovenstaande afbeeldingen is een gevel te zien die gerestaureerd is. In de rechter foto heeft de gevel een gemoedelijkere en rustigere sfeer. Ook lijkt de gevel niet alleen maar op de gevel van een cafetaria, maar ook op de gevel van een woning. Hiernaast kan er ook een stukje stoep/plint toegevoegd worden aan het gebouw. Hiermee kan de gemoedelijke sfeer van het gebouw nogmaals vergroot worden door het toevoegen van bijvoorbeeld bloempotten en een bankje.

Een aanpassing/restauratie van een gevel en het toevoegen van een plint/stoep draagt bij aan een gemoedelijke sfeer en flexibel milieu doordat:

- Het aanzicht van de gevel mooier wordt, wat bijdraagt aan een beter straatbeeld
- Het uiterlijk van een gebouw er geschikt uit komt te zien voor zowel een werk, woon en winkel functie
- Er extra ruimte voor het gebouw ontstaat waarmee winkeliers en bewoners hun winkel of woning aantrekkelijker en gemoedelijker kunnen maken door het toevoegen van bijvoorbeeld beplanting en meubilair.
- Er een betere overgang ontstaat tussen privé en openbare ruimte

6. Groen

Afb. 27, Winkelstraat van Breda (Kroef, sd)

In de bovenstaande afbeeldingen is het groengebruik in twee verschillende straten te zien. Op de linker foto zien we een typische winkelstraat in de binnenstad van Breda. Op twee bomen na, ontbreekt de aanwezigheid van groen hier volledig. In combinatie met de bestrating en de gevels schreeuwt het sfeerbeeld hier niets anders dan kernwinkelgebied. Een gemoedelijkheid en sfeer ontbreekt in deze straat volledig.

Op de rechterfoto zien we een voorbeeld uit Kensington, Londen, waarbij groen op een goede manier gebruikt wordt om een gemoedelijke sfeer te creëren in de straat. De bewoners hebben hier geen achtertuin en gebruiken de straat daarom optimaal als verblijfsruime. De bewoners en gebruikers kunnen zichzelf identificeren door middel van deze kleine strook met ruimte. Hier worden bijvoorbeeld bloempotten, plantenbakken en tuinmeubilair neergezet.

Afb. 28, Groene straat van Kensington, Londen (Everchanging Mews, sd)

Het toevoegen van groen aan een straat op de manier zoals in Londen heeft een positieve bijdrage aan de straat en de stad door:

- Het creëren van een gemoedelijkere sfeer
- Het verhogen van een buurt gevoel en de sociale cohesie in de straat, doordat bewoners en ondernemers meer gebruik maken van de buitenruimte
- Het verhogen van de biodiversiteit binnen een gebied
- Het verminderen van urban heat

Ontwerp

Aan de hand van de beeldluiken, zien we belangrijke ontwerp aspecten die in Almelo uitgewerkt kunnen worden. Uit de luiken halen we zes belangrijke ingrediënten om meer gevoel in Almelo te implementeren. Om inzicht krijgen te krijgen in de gevolgen van toepassen van de strategie zijn er drie tactische ontwerpen gemaakt. In deze ontwerpen is geprobeerd de ingrediënten terug te brengen.

Een van de eerder genoemde problemen was het onder de aandacht brengen van de Doelenstraat. Er moet iets op de hoek met Grotestraat gebeuren zodat het Almelose publiek deze bijzondere straat weer weet te vinden. Hiervoor hebben we een ontwerp gemaakt genaamd: de lamp.

Ook is er een ontwerp gemaakt over het geval met de straat. De straat is het tweede aandachtspunt om de Grotestraat te transformeren naar de straten die zo mooi zijn als op de beeldluiken. De verkleuring van het gebied brengt nieuwe gebruikers met zich mee. Het ontwerp van de straat laat zien hoe de Grotestraat Noord haar ruimte geschikt kan maken voor deze gebruikers.

Daarnaast zal de Grotestraat een woon- en ondernemen straat worden, hiervoor is de plint van de gebouwen belangrijk. De ondergevels zijn momenteel ingericht op de functie winkelen. In het laatste ontwerp laten we zien welke aspecten belangrijk zijn om de plint prettiger aan te laten voelen waarin de functie wonen kan harmoniëren.

De Lamp

Niks voelt zo verwarmend als 's avonds thuis komen en de lamp in de hoek van de woonkamer aan zetten. Wat gebeurt er als je dit principe letterlijk neemt? Wat gebeurt er als je een lamp op de hoek van de Doelenstraat en de Grotestraat zet?

Met deze lamp worden afgesloten plekken in de omgeving geopend en verbindingen tussen straten worden versterkt. Op dit moment loopt het publiek van de Grotestraat, de Doelenstraat simpelweg voorbij. De lamp is een opvallend item in het straatbeeld en brengt hier verandering in.

Door het object wordt een 'action zone' gecreëerd, een zone waarin je wordt uitgenodigd om iets te doen. De hoek verandert van een plek om voorbij te lopen naar een plek die opvalt. De stimuleert een 'ontdekkingszintuig' en een onverwacht gevoel

De schaal van de lamp zorgt voor persoonlijk contact met de omgeving. Mensen willen de lamp aan en uit zetten, hem omver duwen en er mee op de foto. Het brengt mensen samen, er ontstaat een gesprek op straat en het verbeeldend vermogen van mensen wordt aangesproken. Mensen maken een voorstelling van andere plekken waar de lamp zou kunnen staan.

Ook zouden twee lampen tegenover elkaar een grens kunnen accentueren. Denk bijvoorbeeld aan de overgang naar een gebied voor voetgangers. Het is immers niet gebruikelijk om te fietsen in de woonkamer.

De lamp zelf is ontworpen door MyYour Design (MyYour) en heeft een perfecte balans. De klassieke vorm gecombineerd met een enkele kleur spreekt een groot publiek aan. Misschien dat mensen teksten schrijven op de lamp. Dit zou alleen de verbinding met het publiek versterken. De lamp zou meer gaan functioneren als oriëntatiepunt.

Afb. 29, Schaal van de lamp

Afb. 30, De lamp creëert een 'action zone'

De straat

De huidige voetgangerszone is uitermate geschikt voor voetgangers. De verkleuring van de Grotestraat brengt echter nieuwe gebruikers met zich mee, zoals auto- en fietsverkeer. De openbare ruimte van de Grotestraat Noord moet een flexibele ruimte worden om de nieuwe functies, met hun nieuwe gebruikers, thuis te laten voelen.

Het toestaan van eenrichtings autoverkeer kan de straat voor de woonfunctie toegankelijker maken. Het laad- en losverkeer rijdt vanuit het zuiden richting het noorden door de Grotestraat. Met de beschikbare ruimte voor dit verkeer, is het autoverkeer vanuit het zuiden (via Hagengracht of Schalderoi) naar de Oranjestraat te laten rijden, de beste optie.

Het toestaan van de fietser in de binnenstad van Almelo, is vaak gespreksonderwerp. Het zal beweging en reuring met zich meebrengen, waar onder andere de ondernemers en winkeliers van zullen profiteren. De fietser in de binnenstad wordt in de zomervakantie van 2016 als experiment uitgevoerd.

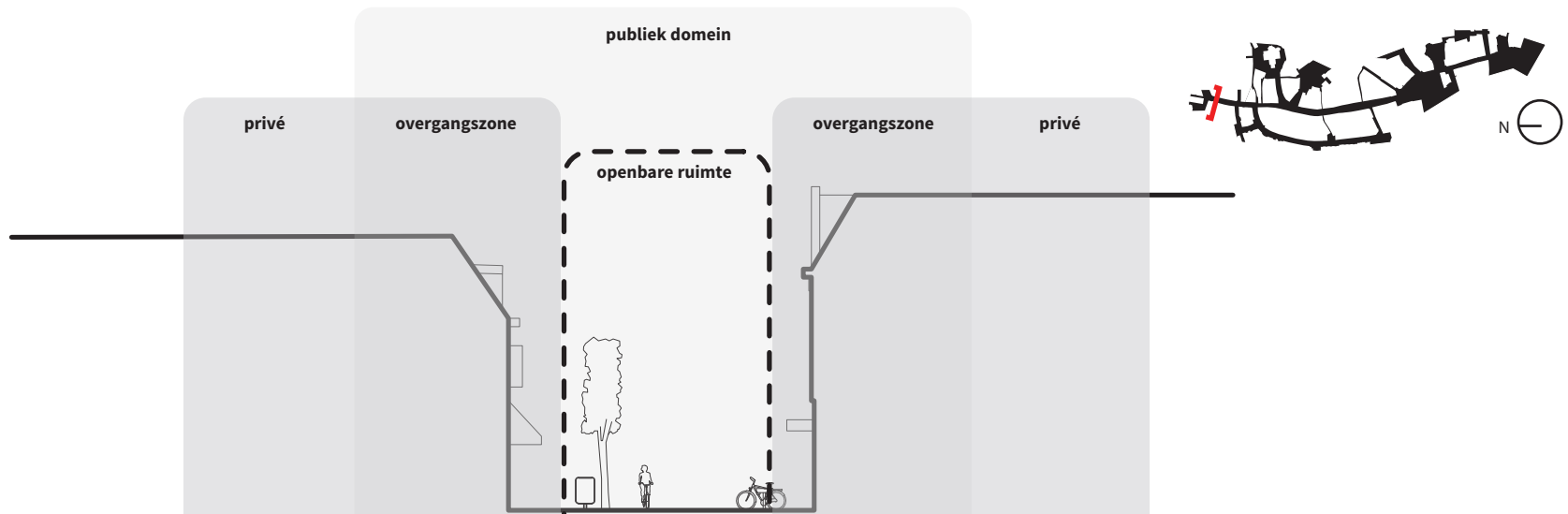
Op afbeeldingen 31 en 33 zijn voorbeelden van bestratingen te zien. Op beide afbeeldingen is er gebruik gemaakt van een ouderwetse klinker. Naast dat dit veel sfeer toevoegt, zorgt het ervoor dat de auto zich te gast voelt. Een andere kleur of soort bestrating, kan de overgangszone versterken.

In de weg zit de flexibiliteit. Door geen indeling te maken, wordt er een "Shared Space" gecreëerd. In deze ruimte staan gebruikers gelijk en zijn zelf verantwoordelijk voor de veiligheid.

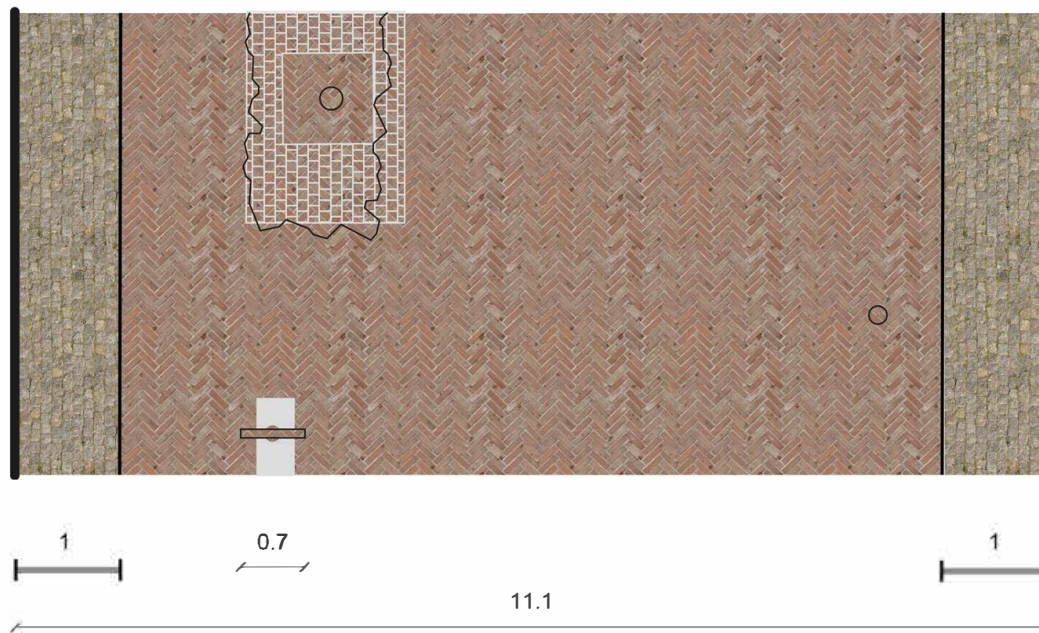
In afbeelding 32 is een doorsnede van Grotestraat Noord te zien. In deze doorsnede is een verdeling gemaakt in de beschikbare ruimte. De overgangszone is een belangrijke factor in de straat. De plint is onderdeel van het publieke domein en heeft dus invloed op de gebruiker. De overgangszone is in afbeelding 33 één meter breed. Op deze strook kunnen winkeliers de sfeer van hun winkel naar de straat brengen. Door bewoners eigen initiatief te geven aan deze ruimte, brengt dit veel persoonlijkheid in de straat.

Afb. 31, gebruiken van de straat

Afb. 32, het publieke domein in de Grotestraat (Bron: Artgineering, 2014)

Afb. 33, twee verschillende soorten bestrating kan de overgangszone versterken

De plint

De plint als aandachtspunt voor het verbeteren van de Grotestraat noord. De straat wordt nu echt gedefinieerd als winkelstraat, met vele lege winkelruimtes. Wanneer de bestemming van deze ruimtes naar woningen veranderd, is de gevel van het pand er nog niet klaar voor. Allereerst zullen de winkelpuien aangepakt moeten worden om de grote winkelruiten te verkleinen tot een wellicht wat meer geproportioneerde woongevel. Bij woonruimte wordt privacy vaak toch wel op prijs gesteld. Wanneer mensen vlak voor je huis lopen, maakt de kamer aangrenzend aan de straat ook deel uit van de publieke ruimte, aangezien je er niet helemaal privé kunt vertoeven.

Door de woningen te voorzien van een strook van ongeveer een meter aan de plint, creëer je een zachtere overgang, al dan niet grens, tussen de straat en de binnenruimte. Bewoners kunnen de strook gebruiken voor het planten van groen in potten of tegen de gevel. Ook bistro setjes, bankjes en zo nu en dan een fiets, zullen de straat transformeren in een gemoedelijke straat waar wonen mogelijk is. Ook ondernemers kunnen deze strook gebruiken door een reclamebord of wellicht een aantal producten ten toon te stellen. Op de afbeelding hiernaast is een gevel van een pand aan de Grotestraat in Almelo te zien. Hierbij zijn er enkele ingrediënten toegevoegd, die de plint en de publieke ruimte zullen veranderen.

Beleidsmatig zou er een ruil kunnen ontstaan, waarin je aangeeft dat de bewoners een strook van ongeveer een meter mogen gebruiken, wat als het ware als een soort bestrate voortuin gezien kan worden. Als tegenprestatie dienen ze echter de strook mooi aan te kleden met struiken, planten, boompjes en meubilair.

Afb. 34, Winkelgevel aan de Grotestraat

Afb. 35, Dezelfde winkelgevel met ingrediënten toegevoegd

De plint

De Grotestraat noord is in het beeld hiernaast te zien als straat waar zowel wonen als winkelen aangenaam zal aanvoelen. We hebben onder andere de straat vervangen naar een meer rustieke klinker en er is veel meer groen te zien. Tevens id de plint aan de linkerszijde van de straat benadrukt met een rode steen. Hierop kunnen de bewoners groen realiseren die tevens ook tegen de gevels op kunnen klimmen.

Afb. 36, De Grotestraat Noord met duidelijk aangeklede plint

Einde

De toekomst van Nederlandse steden is onzeker en aan het veranderen. Aan de hand van deze design ingrepen proberen we de stad van nu, toekomstbestendig te maken. De vraag: Hoe ziet onze binnenstad er in de toekomst uit, is nog moeilijk te beantwoorden.

Er zijn echter wel richtlijnen die belangrijk zijn die in acht genomen moeten worden voor een weerbaar stadscentrum. Denk hierbij aan het compacter maken van het kern winkelgebied. Wanneer winkels zich meer gaan centreren in de kern, ontstaat er een ruimte met straten die verkleuren. Er ontstaan straten waar diverse functies, zoals wonen, werken, ondernemen en recreëren, hand in hand samen gaan.

De ingrepen die daarvoor nodig zijn, kunnen teruggevonden worden bij de mini-ontwerpen. Voor Almelo is gemoedelijkheid woon en ondernemersgebied aan de Grotestraat noord een sleutel element om het lange versnipperde centrum van Almelo vitaler te maken.

Wellicht is dit plan een eyeopener voor andere steden.

Met veel tevredenheid kijken wij terug op dit project. Wij willen iedereen die ons geholpen heeft bedanken voor de adviezen, hulp, inzichten en een kritische blik. Dit verslag zal een verrijking zijn van kennis voor onze toekomst.

Bronnen

Afbeeldingen:

Afb 1. De Volkskrant. (2016, februari 13). Aanpak winkelgebieden moeilijk van de grond. (J. Wanders, Red.)

Afb 1. NRC. (2016, februari 26). De ene na de andere winkel valt om - wie zijn de slachtoffers? (T. v. Driessen, Red.)

Afb 1. NRC. (2007, april 4). Internetwinkelen verandert binnenstad. (A. Schreuder, Red.)

Afb 1. Tubantia. (2016, juni 4). Centrum Almelo snel open voor fietser.

Afb. 1 Tubantia. (2015, juli 8). Twente en Achterhoek blijven krimpen.

Afb 5. Studie Hoozeveld & Van Tilburg. (2013). Q-Impuls Grotestraat Almelo.

Afb 6. Locatus.(2015) Winkelpassantentellingen Almelo Centrum.

Afb 17. Google. (2015, september). Opgeroepen op Juni 16, 2016, van www.google.nl/maps: <https://www.google.nl/maps/@52.2635902,6.7954626,3a,75y,286.19h,91.15t/data=!3m6!1e1!3m4!1sFQrvqVWx70LWHkLAmkgCkg!2e0!7i13312!8i6656!6m1!1e1>

Afb 18. Londontown. (sd). Roman Road market images. Opgeroepen op juni 9, 2016, van www.londontown.com: http://www.londontown.com/LondonInformation/Attraction/Roman_Road_Market/7459/imagesPage/23157

Afb 19, 20 Google. (2011, juli). Google Maps E 17th St. Opgeroepen op mei 13, 2016, van <https://www.google.nl/maps/@40.7371201,73.990404,3a,75y,77.78h,92.8t/data=!3m7!1e1!3m5!1sgqywKqslqz7WydMg7IKY4g!2e0!5s20110701T000000!7i13312!8i6656>

Afb 21, 22. Auckland Transport. (2015). Elliott Street. Geraadpleegd in mei 2016, van <http://www.viennecouver.com/2015/01/auckland-city-centre-shared-space-programme/>

Afb 23, 24. Planit-ie. (2014). Fishergate Preston. Geraadpleegd in mei 2016, van http://www.planit-ie.com/portfolio_page/fishergate-preston/

Afb 25, 26. De mooiste herstelde gevels van Leiden. (sd). Opgeroepen op Juni 16, 2016, van www.watstonddaarvroeger.nl: http://www.watstonddaarvroeger.nl/wp-content/uploads/2014/12/Steenstraat_25_voorna.jpg

Afb 27. Kroef, G. v. (sd). Wat zou een beetje groen voor winkelstraat Ginnekenstraat doen? Opgeroepen op Juni 9, 2016, van www.bredavandaag.nl: <http://www.bredavandaag.nl/fotoalbums/ginnekenstraat>

Afb 28. Everchanging Mews. (sd). Stanhope Mews. Opgeroepen op mei 13, 2016, van <http://everchangingmews.com/wp-content/uploads/2015/12/Stanhope-Mews-South-5-of-7.jpg>

Afb 32. Eric van Ulden, D. H. (2015). De Stoep. Nai010 uitgevers.

Afb 32. Artgineering. (2014). Q-Impuls Grotestraat. Gemeente Almelo.

Tekst:

Pag 7. Studie Hoozeveld & Van Tilburg. (2013). Q-Impuls Grotestraat Almelo.

Pag 7. Locatus.(2015) Winkelpassantentellingen Almelo Centrum.

Pag 7. Seinpost, Adviseursbureau BV. (2015). Eindrapportage Leegstands-aanpak Grotestraat-Noord en -Zuid in Almelo.

Pag 22. MyYour. (sd). Agata. Opgeroepen op juni 15, 2016, van <http://www.myyour.eu/index.php/it/collezione-myyour/item/644-agata>